

ПРАВИЛА

**заштите од пожара
Факултета за примењену екологију Футура**

На основу члана 28. Став 1.Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС“, бр. 111/2009 - даље: Закон) Декан Факултета за примењену екологију Футура, Универзитета Сингидунум у Београду, дана 31.12.2014. године доноси:

ПРАВИЛА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ова Правила заштите од пожара (даље: Правила) Факултета за примењену екологију Футура, Универзитета Сингидунум у Београду (у даљем тексту: Факултет) су нормативно-плански општи акт којим се утврђују:

1. организација технолошког процеса рада на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена безбедна евакуација људи и имовине и спречено његово ширење;
2. заштита од пожара у зависности од намене објекта са потребним бројем лица оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
3. дужности органа и запослених у спровођењу мера заштите од пожара;
4. доношење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара;
5. начин оспособљавања запослених за спровођење заштите од пожара;
6. контрола спровођења мера заштите од пожара;
7. одговорност за неспровођење мера заштите од пожара.

Мерама из става 1. овог члана утврђују се и мере заштите од експлозија.

Одредбе ових Правила односе се на све запослене у сталном радном односу, запослене на одређено време, лица која обављају послове по основу уговора о делу или на привременим и повременим пословима, студенте, посетиоце, као и на све особе које се затекну у предметном објекту.

Члан 2.

Заштита од пожара, у смислу ових Правила, обухвата скуп мера и радњи за планирање, финансирање, организовање, спровођење и контролу мера и радњи заштите од пожара, за спречавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спасавање људи и имовине, заштиту животне средине, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања последица проузрокованих пожаром, које Факултет предузима ради остваривања циљева из члана 1. ових правила.

Члан 3.

Пожар је процес неконтролисаног сагоревања којим се угрожавају живот и здравље људи, материјална добра и животна средина.

Заштита од пожара организује се и спроводи непрекидно у свим објектима и просторима Факултета, у складу са Законом, другим прописима и овим Правилима.

Члан 4.

Субјекти заштите од пожара су Факултет за примењену екологију Футура и сви запослени у њему.

Сви запослени дужни су да спроводе мере заштите од пожара, да поступају у складу са овим Правилима и одговорни су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове заштите од пожара.

Сви запослени дужни су да учествују у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром, ако то могу да учине без опасности за себе или другога.

Члан 5.

Начела заштите од пожара су:

1. основни циљ прописаних мера заштите од пожара је заштита живота људи, телесног интегритета, материјалних добара и животне средине;
2. превенција заштите од пожара која се планирањем и спровођењем превентивних мера тако да се што ефикасније спречи избијање пожара, а да се у случају избијања пожара ризик по живот и здравље људи и угрожавање материјалних добара сведе на најмању могућу меру и пожар ограничи на самом месту избијања;
3. заштита од пожара се организује и спроводи непрекидно на свим местима, у свим објектима и просторијама који су изложени опасности од пожара – одговорни су сви запослени;
4. подстицање, усмеравање и јачање свести о значају заштите од пожара кроз усавршавање у процесу рада;
5. одговорна лица и сви запослени на Факултету су одговорни за спровођење мера заштите од пожара.

1. Организовање и планирање заштите од пожара

Члан 6.

Факултет је дужан да организује спровођење превентивних мера заштите од пожара са потребним бројем лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара.

За организовање спровођења превентивних мера заштите од пожара одређује се запослени у секретаријату Факултета који је обучен и обавља и послове референта за заштиту од пожара.

Члан 7.

Декан факултета доноси Правила заштите од пожара Факултета.

Правила из става 1. овог члана израђује запослени у секретаријату Факултета који је обучен и обавља и послове референта за заштиту од пожара у сарадњи са Секретаром Факултета.

2. Пројектовање и изградња објеката, уређаја и инсталација

Члан 8.

Техничка документација за пројектовање, изградњу, адаптацију и реконструкцију објеката, уређаја и инсталација Факултета мора да садржи услове заштите од пожара. Пројектовање, изградња, адаптација, реконструкција, коришћење (употреба, руковање), контрола и одржавање електричних, гасних и других уређаја и инсталација мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача.

Радници других правних лица који обављају одређене послове и радове у просторијама Факултета дужни су спроводити мере заштите од пожара у складу са овим Правилима и прописима о заштити од пожара, а извођач радова дужан је претходно писмено именовати непосредно одговорно лице за спровођење тих мера док трају ти послови.

Запослени Факултета задужен за обављање послова заштите од пожара дужан је пре почетка послова и радова:

- 1) упозна извођача послова и радова са обавезама из става 1. до 3. овог члана;
- 2) писмено обавести Декана о пословима и радовима из става 1. до 3. овог члана.

3. Обезбеђење уређаја и апарат за гашење пожара

Члан 9.

У свим објектима и просторима које Факултет користи, без обзира да ли су у власништву или закупу, дужно је да:

- 1) обезбеди набавку и постављање ручних апарат за гашење пожара сувим прахом „С-9“, за сваки простор до 400 м² по 2 апарат, а на сваких додатних 150 м² по један апарат;
- 2) обезбеди набавку и постављање код главног електро-разводног ормара за довод електричне енергије по један апарат за гашење пожара угљен-диоксидом „СО2-5“;
- 3) у случају изградње нових зграда или реконструкције водоводне мреже, обезбеди изградњу унутрашње хидрантске мреже и хидраната (хидрантских ормана) на сваких 20 метара;
- 4) обезбеди постављање расвете за евакуацију у случају пожара, тако да у случају нестанка електричне енергије путеви за евакуацију буду осветљени најмање 1 час;
- 5) обезбеди при пројектовању и изградњи нових објеката уградњу уређаја који омогућавају благовремено откривање и јављање пожара.

Међусобна удаљеност апарат за гашење пожара „С-9“ из става 1. тачка 1. овог члана не сме бити већа од 20 метара.

Запослени Факултета задужен за обављање послова заштите од пожара дужан је обезбедити да апарати за гашење пожара, хидранти и расвета за евакуацију буду постављени на најприступачнијим и лако уочљивим местима, да буду комплетни и стално у приправности и доступни за употребу.

Запослени Факултета задужен за обављање послова заштите од пожара утврђује размештај уређаја и апарат из става 1. овог члана по објектима Факултета, и води евиденцију о њима.

4. Контрола и одржавање уређаја и инсталација

Члан 10.

Уређаји за откривање, јављање и гашење пожара, и расвета за евакуацију морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се обезбеди њихово стално и несметано функционисање.

Гасни, електрични, громобрански, димоводни, грејни и други уређаји и инсталације морају се одржавати у исправном стању у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса, тако да се спречи избијање и ширење пожара и експлозија.

Члан 11.

Контрола и одржавање уређаја и инсталација из члана 10. ових Правила мора се вршити у складу са техничким прописима и упутствима произвођача од стране овлашћеног сервиса који има лиценцу, на следећи начин:

1. хидрантска мрежа - са свим уређајима и арматуром, контролише се најмање једном годишње;
2. апарати за гашење пожара – провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци испитивање посуда апаратса прахом "С" на хладан водени притисак сваке 2 године и испитивање челичних боца апаратса компримираним гасовима на хладан водени притисак (ЦО2) сваких 5 година; сваки апарат мора имати контролну налепницу на којој су уписани технички подаци о апарату и контролним прегледима;
3. стабилне инсталације за дојаву пожара – редовни сервисни преглед сваких 2 месеца, периодични сервисни преглед једном годишње и генерални сервис система сваке 3 године;
4. расвета за евакуацију у случају пожара - провера исправности (сервисирање) сваких 6 месеци;
5. громобранска инсталација – периодична контрола и мерење отпора једном годишње, и након удара грома;
6. електричне инсталације и уређаји ниског напона – редовна контрола једном годишње, укључујући и контролу статичког електрицитета;
7. гасне котларнице – контрола и испитивање једном годишње пре грејне сезоне, провера и преглед током године;
8. унутрашња гасна инсталација – испитивање једном годишње пре грејне сезоне, уз добијање атеста; без атеста не сме се користити гасна инсталација;
9. димоводни канали и димњаци – преглед и чишћење једном годишње пре грејне сезоне;
10. други уређаји – машине, термоакумулационе пећи, , електричне грејалице и други електрични уређаји (радио, ТВ, компјутери, штедњаци, фрижидери, замрзивачи, вентилатори) - одржавање и поправка уређаја и инсталација у случају квара у складу са техничким прописима и упутствима произвођача - одговорни сви запослени који користе те уређаје, за пећи одговоран домар;
11. ормарите за пружање прве помоћи – контрола комплетности једном месечно, а рокова употребе једном годишње – одговорна су референт за безбедност и здравље на раду и лица одређена за пружање прве помоћи;

- Запослени Факултета задужен за обављање послова заштите од пожара:
1. стара се о роковима контроле, одржавања, сервисирања и замене уређаја и инсталација из става 1. тачка 1. до 11. овог члана;
  2. чува документа о контроли и одржавању;
  3. води евиденцију о контроли и одржавању (ко је извршио контролу, када и стручни налаз).

Сви запослени дужни су сваку употребу и пражњење апаратца за гашење пожара одмах пријавити запосленом Факултета задуженом за обављање послова заштите од пожара.

Забрањено је коришћење хидранта за друге намене осим за гашење пожара - одговорни сви запослени.

5. Мере заштите од пожара при промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова

Члан 12.

Прометом запаљивих течности и гасова сматра се набавка, утовар у превозна средства и истовар, преношење, руковање код допреме, смештај и отпреме у складишним и другим радним просторијама, допрема и отпрема путем цевовода, претакање и друге радње са запаљивим течностима и гасовима.

Ускладиштењем запаљивих течности и гасова подразумева се свако трајно и привремено држање и смештај ових течности и гасова у објектима, на слободном простору, у посудама без обзира на величину и врсту посуђа у којима се држи.

Члан 13.

При промету, ускладиштењу и употреби запаљивих течности и гасова морају се спроводити следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) мере заштите при извођењу радова заваривања, резања и лемљења - одговорно лице које изводи те радове и руководилац радова;
- 2) мере заштите при коришћењу покретних затворених судова за компримиране, течне и под притиском растворене гасове (боце са ТНГ гасом) - одговорни сви запослени који користе те судове.

Одобрење за извођење радова заваривања, резања и лемљења у Факултету издаје Запослени Факултета задужен за обављање послова заштите од пожара.

У објекте и просторије Факултета забрањено је уношење и коришћење експлозивних материја, запаљивих течности и гасова осим у следећим случајевима, за шта су одговорни сви запослени:

- 1) коришћење боце са ТНГ гасом у кафе кухињама где не постоји приклучак на гасовод;
- 2) запаљива течна средства за чишћење просторија највише 1 литар.

Приликом промета, ускладиштења и употребе запаљивих течности и гасова морају се спроводити и следеће мере заштите од пожара и експлозија:

- 1) апарати, уређаји и инсталације које служе за заштиту објекта за смештај запаљивих течности и гасова од пожара, експлозије, провале и крађе, морају се одржавати у исправном стању;
- 2) забрањено је у објектима и на просторима за ускладиштавање запаљивих течности и гасова (уље за ложење, боче са ТНГ гасом и др.) држати запаљиви материјал, вршити заваривање, резање и лемљење, коришћење алата и уређаја који варниче, отворене ватре, грејних уређаја са отвореним пламеном, и приступ возилима која при раду могу избацивати искре;
- 3) употребљена амбалажа у којој су држане запаљиве течности и гасови ускладиштава се у посебној просторији, односно простору, под условима предвиђеним за држање и смештај запаљивих течности и гасова;
- 4) утовар и истовар запаљивих течности врши се по правилу даљу и уз забрану приступа непозваним лицима;
- 5) објекти за смештај запаљивих течности и гасова морају имати одговарајуће проветравање;
- 6) промет и ускладиштење запаљивих течности и гасова, руковање гасним котларницама и котларницама на уље за ложење могу обављати само лица која имају стручни испит и лекарско уверење да су психофизичко способна за руковање тим материјама и котларницама;
- 7) резервоари и други објекти, као и посуде, постројења и уређаји који се користе код смештаја и употребе запаљивих течности и гасова могу се изграђивати, односно држати само на местима које одобри надлежни орган Министарства унутрашњих послова;
- 8) на крају радног времена сваке смене морају се затворити боче са гасом, искључити сви пламеници, пећи и друга грејна тела, електрични уређаји (сијалице, компјутери, пећи, штедњаци и др.) као и сви други грејни уређаји са усијаним површинама или они који варниче и могу да изазову пожар или експлозију;
- 9) запаљиви материјал не сме се смештати на простору који није удаљен најмање 6 метара од објекта или дела објекта, ако техничким прописима није другачије одређено;
- 10) запаљиви материјал не сме се смештати у канцеларијама, на таванима објекта, степенишном простору, ходницима, стајалиштима, вратима, излазима и осталим пролазима;
- 11) забрањено је запаљиве течности сипати у канализациону мрежу;
- 12) у објектима и на просторима који се користе за ускладиштавање запаљивих течности и гасова морају се поставити одговарајући знаци забране и упозорења.

6. Противпожарна стража

Члан 15.

Противпожарну стражу дужно је да организује:

- 1) лице које претаче запаљиве течности и запаљиве гасове у колични изнад 5 m^3 ;
- 2) лице које врши заваривање, резање и лемљење, користи отворени пламен или алат који варничи у просторији која није посебно прилагођена за обављање тог послана или на удаљености до 200 метара од руба шуме;
- 3) организатор јавног скупа или приредбе на којој постоји опасност од избијања пожара.

Под противпожарном стражом из става 1. овог члана подразумева се присуство лица стручно оспособљених за спровођење мера заштите од пожара са одговарајућом противпожарном опремом.

7. Остале превентивне мере заштите од пожара

Члан 16.

У објектима и просторима које Факултет користи морају се спроводити следеће превентивне мере заштите од пожара:

- 1) забрањено је градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Факултета који су предвиђени за прилаз ватрогасних возила, прилази за ватрогасна возила око објекта Факултета морају стално бити слободни;
- 2) приступи ватрогасним апаратима и хидрантима морају бити стално слободни; 3) забрањено је пушење и употреба ватре у објектима Факултета;
- 4) чишћење просторија од прашине и запаљивих отпадака после сваке смене; после сваког чишћења прашину и запаљиве отпадке одмах изнети у метални контејнер ван објекта Факултета;
- 5) забрањено је у свим просторијама Факултета коришћење гасних и електричних решоа, осим у кафе кухињи;
- 6) забрањено је крпљење (лицновање) осигурчача за струју; осигурчачи морају бити димензионисани за одговарајуће оптерећење и замењивати се само исправним новим осигурчачима;
- 7) кварове на електричним уређајима и инсталацијама сме да отклони само за то стручно лице;
- 8) забрањено је држање папира и других запаљивих материјала на удаљености мањој од 1 метра од пећи и других ужарених грејних тела;
- 9) у просторијама у којима се чува папирна документација и књиге (регистратори, архива, библиотека), документи и књиге морају бити удаљени најмање 60 цм од таванице и сијаличног места, а ширина пролаза између књига и документације најмање 80 цм;
- 10) правилно и наменско коришћење уређаја, машина, апарате и инсталација на безбедан начин у складу са техничким прописима и упутствима произвођача;
- 11) уколико запослени уочи неисправности на уређајима и инсталацијама које могу изазвати пожар дужан је о томе одмах обавестити одговорно лице или непосредног руководиоца;
- 12) обавезно је истицање телефонских бројева: полиције 192, ватрогасца 193 и хитне помоћи 194 код сваког телефона на Факултету;
- 13) у свим просторијама где постоји повећана опасност од пожара морају се поставити видни написи о забрани употребе шибица, упаљача и употребе ватре у било ком облику;
- 14) приступи главним прекидачима за струју и гас морају бити стално слободни; 15) забрањен је улазак у просторије Факултета лицима која су под дејством алкохола или других опојних средстава;
- 16) сваки запослени који примети да због неспровеђења превентивних мера заштите од пожара, утврђених овим Правилима, прети посредна опасност од избијања пожара, може предложити одговорном лицу или непосредном руководиоцу обуставу рада у одређеној просторији или радној јединици у целини, док се та посредна опасност не отклони, о чему одлуку доноси Декан.
- 17) након сваког пожара у објектима Факултета, запослени задужен за заштиту од пожара дужан је размотрити околности под којима је пожар избио и предложи Декану превентивне мере за спречавање нових пожара.

8. Доншење Плана евакуације и упутства за поступање у случају пожара

Члан 17.

У случају избијања пожара у објектима Факултета, ради безбедне евакуације људи и имовине и спречавања ширења пожара, поступа се по Плану евакуације и упутствима за поступање у случају пожара (даље: План евакуације).

План евакуације је саставни део ових Правила.

У поступку интервенције ватрогасно-спасилачких јединица, један од најзначајнијих задатака јесте евакуација лица која су се нашла у угроженој зони. Кроз техничке мере (стандарди и правилници) и стручно техничку литературу дефинишу се оптимална решења или дају примери прорачуна везани за стварање објективних услова за ефикасну евакуацију.

Проблем евакуације није само доминантно питање при настанку пожара у објекту или простору, већ је оно присутно и при другим акцидентним ситуацијама као што су: хемијски акциденти, земљотрес, терористички напад, претња подметањем експлозивних направа и др.

Почетни и крајњи циљ код стварања услова за евакуацију је принцип напуштања објекта за што краће време на безбедан начин.

Као полазна основа за израду Плана евакуације, коришћена је следећа регулатива која дефинише ову област:

1. Закон о заштити од пожара ("Службени Гласник РС" бр. 111/2009);
2. СРПС ТП21 2003, Техничке препоруке за урбанистичке и грађевинске мере безбедности од пожара стамбених, пословних и јавних зграда;
3. Заштита од пожара. Симболи и техничке шеме. СРПС У. J1.220;
4. Симболи заштите од пожара за техничке приказе ("Службени лист СФРЈ" бр. 51/81);
5. СРПС ИСО 8421,
6. Евакуација и спасавање.

Појам евакуације, у смислу Плана евакуације, обухвата организовани начин напуштања просторија, пре него што наступи угрожавање живота и здравља запослених и посетилаца, што може изазвати изненадни догађај, чији је наступ и штетне последице могуће предвидети.

Под спасавањем у смислу овог Плана, подразумева се организовано спровођење радњи којима се особама затеченим у угроженим просторијама пружа помоћ, када ради околности насталих изненадним догађајем сами не могу напустити просторије и зграду, а да при том не доведу у опасност свој живот.

Евакуација и спасавање спроводи се у случајевима изненадних догађаја. Изненадни догађаји могу угрозити сигурност запослених и посетилаца у грађевинама па се мора организовати брза и смислена евакуација у случају њиховог настајања.

а. Начин откривања опасности, дојава и узбуњивање

Откривање и дојаву пожара и уопште поремећаја на објекту, опреми и инсталацијама, који би могли изазвати опасност по живот и здравље особа и имовину, врше сви запослени.

Откривање и дојава пожара, као и узбуњивање може се извршити путем аутоматских и ручних јављача пожара, преко ПП централе и аларма.

Дојаву је могуће обавити и лично или телефоном и то: Декану или лицима са посебним одговорностима, оспособљеним руководиоцима за евакуацију и спасавање и запосленом задуженом за ЗОП-а.

Исти поступак спроводи се и у случају појаве опасности од било које елементарне непогоде.

Дојаву изненадних догађаја треба обавити на следеће бројеве телефона:

Централа тел 011/ 35 41 439;

Декан тел 011/ 35 41 439 - Мобилни тел 062 88 47 440

Секретар тел 011/ 35 55 290- Мобилни тел. 062 88 47 473

Референт задужен за ЗОП-а тел.011/35 41 439

Адреса: Пожешка 83 а.

б. Начин давања узбуне

Наредбу за узбуњивање даје Декан Факултета. или координатори департмана, за сваку организациону јединицу посебно.

Јавна предузећа, Установе и предузећа која се обавештавају у случају изненадних нежељених догађаја су:

1. Сектор за ванредне ситуације Републике Србије Београд, Кнеза Милоша101, број телефона: 112; 011/3062-000;
2. МУП - Полицијска управа града Београда, Београд, број телефона: 192;
3. Управа за ванредне ситуације у Београду Београд, Мије Ковачевића 24. број телефона: 193; Центр. 011/2812-011;
4. Хитна помоћ Београд, број телефона: 194;
5. ЈКП Инфостан Београд, Данијелова 33. број телефона: 011/395-4240;
6. Електро Дистрибуција Београд ЕДБ Београд, Масарикова 1-3, број телефона: 011/340-55-55.

ц. Оперативни План евакуације

Декан (одговорно лице), и радници са посебним овлашћењима су носиоци евакуације и спасавања.

Оспособљавање за евакуацију и спасавање обавља се практично у три дела:

- оспособљавање руководилаца за евакуацију и спасавање
- упознавање свих запослених с начином евакуације и спасавања
- спровођење практичних вежби евакуације и спасавања.

Код избора запослених који ће се оспособити за руководиоце евакуације и спасавања у случају настанка изненадног нежељеног догађаја потребно је водити рачуна, да то буду запослени који ће обзиром на своје физичке, психофизичке и здравствене способности, моћи обавити предвиђене радње.

Евакуација запослених из објектата Факултета врши се када су затечена лица у згради угрожена: пожаром, хемијским акцидентом, земљотресом, терористичким нападом, претњом или подметањем експлозивних направа.

Право да нареди евакуацију лица из зграде имају:

- Декан (одговорно лице), или овлашћени радници, Руководиоци Сектора, као носиоци евакуације и спасавања, за сваку организациону целину посебно;
- Руководилац интервенције на гашењу пожара, отклањању хемијских акцидената, и др.

Тежишно се прорађује поступак евакуације у случају пожара, јер је он најреалнији и најобухватнији и може да се односи на целу зграду или појединачни простор.

У објектима Факултета, носиоци евакуације су Декан и запослени са посебним овлашћењима. Крајњи циљ носиоца евакуације је да безбедно спроведу запослене кроз коридоре за евакуацију до безбедног места означеног на Плану евакуације (зборно место).

Евакусани из објекта, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор – зборно место. Зборно место је плато на паркингу за запослене испред објекта Факултета.

д. Начин извођења евакуације и спасавања

Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, узбуњују се запослени, студенти и странке које се нађу у предметном објекту. Носиоци евакуације дужни су да обезбеде евакуационе излазе у положају којим се не омета излазак лица из објекта и отпочињу спровођење евакуације из објекта.

Начин извођења евакуације објекта је следећи:

- Евакуација се обавља обележеним хоризонталним коридорима (правцима) евакуације ка вратима и даље ка обележеним евакуационим излазима.
- Након напуштања објекта, радници, студенти и странке, крећу се ка одређеном зборном месту на отвореном простору где ће од руководиоца евакуације и спасавања добити даља упутства. Евакуациони путеви, смерови кретања и излази на основама за сваки део објекта, као и поједине делове простора у објектима приказани су графичком документацијом овог Плана.

е. Руководиоци евакуације и спасавања дужни су за време евакуације:

- надзирати и координирати акције у сврху евакуације;
- обзиром на развој догађаја током евакуације, издавати наређења појединим запосленима и другим одговорним запосленима за предузимања посебних мера у вези са насталим променама;
- предузимати додатне мере посебно у случајевима када евакуација није у целости изведена.

Након доласка ватрогасно - спасилачке јединице, командир исте, начелно, поред акције гашења пожара руководи и евакуацијом, односно спасавањем превасходно лица из угрожене зоне.

У случају непосредне угрожености посетилаца и запослених, настале услед пожара, експлозија и других акцидената, евакуација се спроводи по следећим фазама:

- Припреме за евакуацију,
- Селективна евакуација,
- Тотална евакуација.

Припрема евакуације, обухвата окупљање запослених, издавање потребних наређења особљу које је задужено за спровођење исте, припрему материјално-техничких средстава која су предвиђена за изношење и транспорт.

Ако на делу објекта где је потребно извршити евакуацију нема довољно особља, ангажује се особље из других делова зграде, или од припадника ватрогасно спасилачких јединица.

Селективна евакуација, обухвата поједине делове зграде који су непосредно угрожени, или се очекује њихова угроженост. Њој претходи припрема евакуације, а спроводи се према Плану који одређује руководилац евакуације. Руководилац евакуације је Декан, запослени са посебним овлашћењима, или командир ватрогасно-спасилачке јединице на интервенцији. Он издаје наређења која садрже:

1. правац и маршруту кретања,
2. безбедно место за евакуисане,
3. место за евакуацију важних и вреднијих материјалних средстава,
4. време завршетка евакуације.

Време трајања процеса евакуације, чини збир времена трајања следећих појединачних етапа:

- Напуштање просторије у којој се налазе лица угрожена пожаром,
- Кретање лица кроз коридоре (правце евакуације) до излаза за евакуацију,
- Кретање лица ван зграде до безбедног (зборног) места за евакуисане.

Евакуација се изводи преко постојећих унутрашњих саобраћајница, степеништа, ходника, пролаза и холова.

Руководилац евакуације и извршиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине. Евакуисани се усмеравају на безбедна места која се налазе на отвореном простору ван објекта.

Тотална евакуација, настаје прерастањем из селективне евакуације, односно када руководилац интервенције са Деканом и другим одговорним лицима, утврде да је цео објекат непосредно угрожен.

Спасавање повређених лица треба вршити опрезно јер због нестручности (преломи, тривања) стање истих може да се погорша. Лакше повређеним треба одмах пружити помоћ, а за теже повређене обезбедити хитну помоћ и одвожење у здравствене установе.

У условима пожара код угрожених наступа паника, што узрокује додатна повређивања и због тога руковидилац гашења и евакуације, путем разгласа, мегафоном и слично, умирујућим гласом смањује панику међу угроженима.

У пожаром угроженом објекту, увек се предност даје спасавању људи, међутим, кад год је то могуће, врши се спасавање материјалних добара и заштита животне околине. Интервенција се изводи у циљу спасавања вредних материјалних добара, уклањања запаљивих и експлозивних материја које могу повећати катастрофу.

Декан кроз прораду и вежбе евакуације одређује извршиоце за спасавање вредних докумената-архиве и материјалних добара Факултета.

Вредна материјална добра се износе ван угроженог простора, а иста се физички обезбеђују.

Ф. Поступци након спроведене евакуације

Након спроведене евакуације и окупљања запослених и других лица који су се затекли у објекту на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:

- проверавају јесу ли сви запослени и странке напустили објекат;
- одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
- одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање распореда и редоследа спасавања и сл.);
- отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.

г. Начин спровођења спасавања

У свим случајевима, кад евакуација није спроведена у потпуности, приступа се акцији спасавања преосталих особа. У овој акцији учествују:

- особе, које одреде руководиоци евакуације и спасавања,
- припадници професионалне ватрогасно - спасилачке јединице,
- према потреби стручне особе других правних лица.

Руководиоци евакуације и спасавања, у оквиру свог делокруга рада, утврђују путем извештаја следеће:

- колико је особа угрожено и где се налазе,
- каква им непосредна опасност прети,
- је ли наступила паника,
- који су ходници и степеништа непроходни.

Истовремено оцењују која су средства за спасавање потребна и која су лична и колективна заштитна средства потребна за запослене који ову акцију спроводе. До долaska ватрогасне јединице, у границама могућности, користе властита средства за спасавање, ако иста поседује. Након долaska професионалне ватрогасно - спасилачке јединице користиће се опрема за спасавање, ватрогасне јединице, а сви запослени и руководство Факултета стављају се на располагање руководиоцу акције гашења и спасавања, а руководођење акцијом преузима командир ватрогасно - спасилачке јединице.

х. Спасавање особа у случају пожара

У случају пожара морају се понајпре спасавати угрожене особе, а тек онда креће акција за коначно савладавање пожара.

Руководиоци евакуације и спасавања одређују начин спасавања особа у случају пожара. У сваком случају позива се територијална ватрогасно – спасилачка јединица, Ватрогасно – спасилачка јединица Београд.

У случају пожара који отежава спасавање посетилаца и запослених, потребно је:

- одмах упоредно с осталим радњама спасавања особа, приступити гашењу пожара,
- искључити инсталације које представљају опасност у случају пожара (електрична струја, гас, грејање);
- приликом напуштања угрожене просторије затворити прозоре и врата;
- отворити врата и прозоре на ходницима, степеништима и просторијама у којима се обавља евакуација, односно, спасавање ради одвода дима и превелике топлоте,
- пробити зидове и слично, како би се заобишла угрожена места и обавило спасавање блокираних особа и ефикасно гашење пожара.

и. Спасавање особа из рушевина

Претраживање рушевина и спасавање затрпаних особа обављају руководиоци евакуације и спасавања, припадници професионалне територијалне ватрогасне јединице и запослени који су одређени.

У случајевима рушења зграде или њеног дела мора се одмах:

- искључити струја, вода, гас, грејање и др.;
- утврдити критична места на која је потребно обратити пажњу;
- утврдити места одакле се јављају затрпани и повређени;
- утврдити делове зграде који би се током спасавања могли срушити, и предузети потребне мере за отклањање опасности од рушења.

Спасавање особа из рушевина треба обављати крајње опрезно како не би дошло до повреда особа које учествују у спасавању или нових повреда већ повређених или затрпаних особа. При спасавању треба користити наменски алат и опрему, а у крајњем случају и грађевинску механизацију под надзором грађевинских стручњака.

ј. Зборна места евакуисаних особа

Сви евакуисане након изласка из објекта, у случају изненадних догађаја, морају се окупити на зборном месту које је одређено за окупљање на отвореном простору.

На зборна места за окупљање морају доћи странке и запослени у свим случајевима изненадних догађаја осим изненадних догађаја као што су олујни ветрови, град и ширење облака опасних хемикалија у спољашњем простору.

У тим случајевима треба поступити према следећем:

- не напуштати објекат,
- сместити се у најсигурније унутрашње просторије,
- чврсто и по могућности непропусно затворити све спољашње отворе на објекту, односно, просторијама,

- у сарадњи и по заповести руководиоца евакуације и спасавања искључити из употребе све инсталације, машине и уређаје који би могли изазвати акидентне ситуације,
- након проласка опасности поступити према упутствима руководиоца евакуације и спасавања.

На локацији се одређује следеће зборно место за окупљање на отвореном простору: „ЗБОРНО МЕСТО“ - Слободан простор плато-паркинг за возила испред објекта, који служи за прихват евакуисаних из објекта Факултета.

Након окупљања гости и запослени морају:

- мирно сачекати даља наређења и упутства,
- не смеју стварати накнадну панику,
- не смеју се разилазити нити се самовољно понашати,
- не смеју се враћати у објекат док за то не добију одобрење руководиоца евакуације да је улаз сигуран.

На зборном месту руководиоци евакуације треба да:

- утврде јесу ли сви који су се налазили у објекту, напустили објекат;
- ако утврде да присутни нису на броју, предузму акцију спасавања;
- обаве координацију даљег деловања са другим руководиоцима евакуације и спасавања и командиром територијалне ватрогасне јединице;
- организују пружање прве помоћи повређенима, а теже повређене упутити у медицинске установе.

План евакуације истиче се на видљивим местима и то по један у сваком ходнику и у близини свих излазних врата.

У циљу обезбеђења евакуације запослених и других лица који се затекну у објектима Факултета у случају пожара морају се спроводити следеће мере:

- забрањено је** градити или постављати објекте и друге препреке на путевима, пролазима, платоима и прилазима објектима Факултета и у згради Факултета који су предвиђени за евакуацију људи и имовине угрожених пожаром; путеви за евакуацију морају бити стално слободни;
- забрањено је** постављање намештаја и других предмета и препрека на свим вратима, ходницима, пролазима, степеништима, међупросторијама и стајалиштима у објектима Факултета;
- распоред намештаја и предмета у канцеларијама и другим просторијама и ходницима мора обезбедити несметану евакуацију;
- забрањено је** закључавање просторија током боравка запослених и других лица у њима, као и излазних врата из објекта Факултета током радног времена;
- при реконструкцији и адаптацији објекта Факултета обезбедити да се врата за евакуацију отварају у смеру евакуације;
- један примерак кључева од свих врата Факултета морају бити у ормару са стакленим вратима, на унапред одредјеном месту, ради коришћења у случају пожара или других опасности;
- путеви за евакуацију морају бити изведени на следећи начин:
  - а. хоризонталне и ветрикалне површине морају бити обрађене негоривим материјама, подови равни без избочења и оштећења која могу узроковати пад лица при евакуацији;
  - б. подови морају бити сигурни од клизања и без облога које се могу набрати или померати;

с. заштитне ограде степеништа као и бочне површине на евакуационим путевима морају бити без детаља који могу ухватити одећу.

УПУТСТВО ЗА ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

1. Након дојаве акцидентне ситуације, ако се установи да дојава није лажна, врши се узбуњивање запослених/гостију.
2. Запослени који је уочио пожар, ако је пожар почетни, приступа његовој локализацији приручним средствима, преносним апаратима за почетно гашење пожара типа - С или CO₂, или унутрашњим зидним хидрантима, уз претходно искључивање електричног напајања преко главног прекидача у Р.О. или хаваријских прекидача (печурке).
3. Ако је запослени приметио пожар у закаснелој (разбукталој) фази, обавештава надлежне органе Сектора за ванредне ситуације о насталом пожару путем бројева телефона 193 или 112.
4. Пре долaska територијалне ватрогасно - спасилачке јединице и отпочињања гашења пожара искључити електрично напајање унутар објекта преко главног прекидача на главном електро разводном ормару. Искључење електричног напајања врше запослени одређени посебном Одлуком извршног руководиоца.
5. Одредити носиоце евакуације и извршити припреме за евакуацију, односно обезбедити слободне и безбедне коридоре (правце) евакуације и отворене излазе за евакуацију, као и потребна средства за евакуацију.
6. Отпочети селективну или тоталну евакуацију људи и материјалних средстава по приоритетима без панике и најкраћим правцима евакуације.
7. По доласку ватрогасно - спасилачке јединице на место догађаја, одговорни за заштиту од пожара, запослени и целокупна Управа Факултета, стављају се на располагање командиру ватрогасне јединице, који преузима даље руковођење акцијом гашења и спасавања.
8. Руководилац евакуације и носиоци евакуације су дужни да у припреми и при евакуацији предузму све мере на спречавању панике и очувању реда и дисциплине.
9. Евакуисани из зграде, привремено се смештају у слободан (безбедан) простор – зборно место. Зборно место је паркинг простор за возила испред зграде.
10. Након спроведене евакуације и окупљања радника, студената и гостију на зборном месту, руководиоци евакуације и спасавања, процењују ситуацију у оквиру које:
  - проверавају јесу ли сви запослени и посетиоци напустили објекат;
  - одређују радње које треба предузети на нужном санирању последица изненадног догађаја (гашење пожара и сл.);
  - одређују радње које треба предузети ради спровођења акције спасавања особа које су блокиране у деловима грађевине (коришћење опреме за извођење спасавања, одређивање распореда и редоследа спасавања и сл.);
  - отпуштају кућама преостале особе које не могу учествовати у даљим акцијама.
11. Након окупљања евакуисани морају:
  - мирно сачекати даља наређења и упутства,
  - не смеју стварати накнадну панику,
  - не смеју се разилазити нити се самовољно понашати,
  - не смеју се враћати у објекат док за то не добију одобрење руководиоца евакуације.
12. На зборном месту се организује пружање прве помоћи повређенима, а теже повређени се упућују у медицинске установе.

9. Финасирање заштите од пожара

Члан 18.

Запослени задужен за заштиту од пожара дужан је једном годишње доставити Декану Факултета:

- 1) извештај о контроли спровођења мера заштите од пожара;
- 2) предлог потреба за набавком уређаја и опреме за гашење пожара из члана 9. ових Правила;
- 3) списак обавезних контрола и одржавања уређаја и инсталација из члана 11. ових Правила;
- 4) потребна финансијска средства за набавку, контролу и одржавање уређаја и инсталација из члана 10. и 11. ових Правила.

Средства за набавку уређаја и опреме за гашење пожара и за контролу и одржавање уређаја и инсталација из става 1. овога члана, као и за спровођење мера заштите од пожара утврђених овим Правилима обезбеђују се у годишњем финансијском плану Факултета који доноси Савет Факултета, о чему се стара Декан Факултета.

II. ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОЦЕСА РАДА - ТЕХНОЛОШКОГ ПРОЦЕСА И ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

1. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

За организацију и успешно функционисање заштите од пожара одговоран је Декан односно лице одговорно за организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара, кога ће Декан посебно овластити у домену његових одговорности.

Организација заштите пожара је дефинисана "Правилима заштите од пожара" који је донео Декан. Лице одговорно за организовање и спровођење превентивних мера заштите од пожара кога ће Декан посебно овластити у домену његових одговорности, има следећа права и обавезе, а дефинисане су Правилима:

1. да организује, спроводи и унапређује заштиту од пожара ради повећања степена безбедности запослених и имовине предузећа стара се о доследној примени мера и прописа утврђених Законом, прописима донетим на основу Закона и овим Правилима,
2. да израђује нормативна и друга акта из материје заштите од пожара (Правила заштите од пожара, Програм основне обуке запослених и др.)
3. да, у складу са Програмом обуке, припрема и спроводи оспособљавање запослених из области заштите од пожара и проверу знања у законским роковима,
4. да најмање два пута годишње, ради сагледавања и разматрања, у писаном облику, извести Декана Факултета о стању заштите од пожара,
5. да предлаже Декана Факултета све потребне мере заштите од пожара, које су неопходне у циљу заштите запослених и имовине друштва,
6. да за време редовног рада, у циљу контроле, обилази просторије и уређаје, а посебно она места где постоји повећана могућност од избијања пожара и о ученим недостатцима одмах обавести одговорно лице, у чијој је надлежности организовање несметаног одвијања радног процеса, у конкретном објекту, ради отклањања учених недостатака, на основу Правила заштите од пожара, да обустави рад у случајевима када утврди опасност од избијања и ширења пожара,

8. да у току рада употребљује знање из области заштите од пожара, прати прописе из ове области и да о истим обавештава директора, а по потреби и запослене,
9. да се, у координацији са одговорним руководиоцем за исправност, испитивање и одржавање инсталираних техничких система у објекту, стара о исправности система за откривање, јављање и гашење почетних пожара и о стабилној и мобилној опреми у функцији заштите од пожара и да даје предлоге у вези занављања, комплетирања и набавке нове опреме, као и да прати контролна испитивања ове опреме,
10. да издаје одобрења за извођење радова заваривања, резања и лемљења на привременим местима,
11. да присуствује инспекцијском надзору стања заштите од пожара које врше надлежни инспекцијски органи унутрашњих послова,
12. да организује отклањање утврђених недостатака, у остављеним роковима, наложених од стране надлежних инспекцијских органа унутрашњих послова и да их о томе благовремено извештава,
13. да, уколико постоји оправдана потреба, учествује у жалбеном поступку другостепеном органу унутрашњих послова,
14. да учествује у склапању уговора са трећим лицима и у одабиру извођача радова, када се ради о пословима везаним за законске обавезе сервисирања, испитивања и одржавања система и опреме за заштиту од пожара,
15. да учествује у поступцима утврђивања узрока пожара, у границама колико му то дозволе истражни органи и да о томе сачини писмени извештај директору,
16. да предложи Декана Факултета покретање дисциплинског поступка против запослених који не спроводе прописане или наложене мере заштите од пожара, 17. да сваког запосленог пре распоређивања на радно место, упозна са опасностима од избијања пожара,
18. да руководи акцијом гашења пожара до доласка ватрогасне јединице.

Врста стручне спреме и други услови за ангажовање лица одговорног за заштиту од пожара утврђују се општим актом о систематизацији радних места, у складу са Законом. За обављање послова Референта за заштиту од пожара може се уговором ангажовати лице или Привредно Друштво, односно друго правно лице које испуњава прописане услове и има овлашћење Министарства за обављање ових послова.

Запослени на пословима домара има следећа права и обавезе, а дефинисане су Правилима:

1. да у току рада обилази и контролише цео објекат, који мора добро познавати, просторије, постројења, уређаје, инсталације као и средства и опрему у функцији заштите од пожара, а посебно места где постоји повећана опасност од избијања пожара,
2. да предузима све потребне превентивне мере ради спречавања избијања пожара,
3. да контролише стабилну и мобилну опрему за гашење пожара (хидранти и ПП апарати и др.) и уколико примети да је из неког разлога дошло до оштећења исте, о томе обавештава непосредног руководиоца, односно лице за безбедност и здравље на раду и ППЗ ради организовања отклањања недостатака и поновног стављања исте у функционално стање,
4. да контролише противпожарне путеве и њихову проходност, као и приступ опреми за гашење пожара,
5. да у случају избијања пожара у објекту одмах приступи гашењу истог расположивим средствима, средствима комуникације обавести надлежне руководиоце о насталом догађају, а уколико процени да није у могућности да расположивим капацитетима угаси пожар, одмах позове ватрогасну јединицу и колико му ситуација то дозвољава, настоји да пожар држи под контролом, а по пристизању ватрогасне јединице се стави на располагање старешини ватригасне јединице и даје му све потребне податке.

1. Дужности и права органа и запослених

Савет факултета

Савет факултета у области организовања, спровођења и унапређења заштите од пожара:

1. стара се о обезбеђењу средстава, утврђује потребна средства за заштиту од пожара и одобрава њихово коришћење;
2. остварује увид у стање организације заштите од пожара, стање безбедности и предузима потребне мере у циљу унапређења заштите од пожара;
3. разматра инспекцијске и друге налазе, извештаје и решења, као и извештаје и закључке одговарајућих органа и организација и предузима мере да се утврђени недостаци отклоне и закључци спроводе благовремено и потпуно;
4. стара се и обезбеђује потребне услове за благовремено и потпуно информисање запослених и других лица о стању организованости и спровођењу прописаних и наложених мера заштите од пожара и о предузећим мерама за даље остваривање и унапређивање те заштите;
5. утврђује материјалну и другу одговорност руководилаца које именује у случају неспровођења прописаних или наложених мера заштите од пожара које су им стављене у надлежност Законом или прописима донетим на основу Закона, овим Правилима или другим општим нормативним актима;
6. обавља друге послове којима доприноси унапређењу заштите од пожара.

Декан факултета

Декан факултета у обављању послова заштите од пожара обавља следеће послове:

1. непосредно одговара за организовање заштите од пожара Факултета, спроводи мере заштите од пожара и обезбеђује примену прописаних и наложених мера заштите од пожара;
2. у случају када се уоче или констатују одређена одступања или недостаци без одлагања предузима мере у циљу отклањања неправилности;
3. предлаже Савету факултета разматрање појединих питања из области заштите од пожара и предузима одговарајуће мере за њихово решавање;
4. обезбеђује припрему и благовремено доношење Правила заштите од пожара, Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара и других аката из ове области;
5. стара се о благовременом и потпуном:
  - отклањању утврђених недостатака, у складу са важећим прописима;
  - обезбеђивању средстава и опреме за гашење пожара и њиховом прописном коришћењу и одржавању;
  - информисању запослених са стањем, мерама и средствима које се предузимају на спровођењу и унапређењу заштите од пожара;
  - обављању других послова од значаја за противпожарну заштиту из свог делокруга.

Декан факултета има следећа права и обавезе, дефинисане Правилима:

1. доноси Правила заштите од пожара
2. доноси и спроводи одлуке у складу са законом, пратећим прописима и овим Правилима,
3. доноси наредбе и упутства за спровођење мера заштите од пожара,
4. остварује општи надзор над предузимањем и спровођењем мера заштите од пожара,
5. стара се о спровођењу прописаних или наложених мера од стране надлежних органа,

6. стара се да се планирана средства и техничка опрема потребна за гашење пожара редовно сервисира и благовремено набави нова, у складу са стварним потребама,
7. преко одговорних запослених, контролише стање и спровођење превентивних мера заштите од пожара,
8. благовремено и потпуно информише запослене о стању мера које се предузимају у циљу спровођења и унапређења заштите од пожара, а које су у вези са обавезама запослених,
9. контролише склапање уговора са трећим лицима који се односе на заштиту од пожара,
10. контролише градњу нових објекта и радове на адаптацијама и реконструкцији постојећих објекта и инсталација,
11. покрене дисциплински поступак против запослених који не спроводе прописане или наложене мере заштите од пожара и врши премештање запослених са једног на друго радно место уколико настане неодложна потреба са циљем спречавања пожара или експлозија, штета или застоја, у извршавању редовних и ванредних послова и задатака,
12. врши и друге послове предвиђене Законом и општим актом у интересу заштите од пожара.

Део својих овлашћења из области заштите од пожара, Декан факултета може да пренесе на друго одговорно лице које он одреди.

Права, дужности и одговорности, дефинисане Правилима, рукиводилаца организационих целина - сектора према организационој шеми:

Руководиоци сектора у вршењу заштите од пожара имају следећа права и обавезе:

1. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
2. при организовању процеса рада контролишу и обезбеђују примену и доследно придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају уочених недостатака предузимају одговарајуће мере за њихово отклањање;
3. обезбеђују сарадњу са другим одговорним лицима и организационим целинама ради доследне и благовремене примене утврђених и наложених мера заштите од пожара;
4. обезбеђују да запослени у сектору којим руководе буду упознати са опасностима које им прете од пожара и експлозије на радном месту и у организационој целини;
5. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
6. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
7. дужни су да у свом делокругу организују и контролишу рад запослених и одговорни су за стање заштите од пожара у организационој целини којом руководе;
8. при организовању процеса рада контролишу и обезбеђују примену и доследно придржавање прописаних и наложених мера заштите од пожара, а у случају уочених недостатака предузимају одговарајуће мере за њихово отклањање;
9. обезбеђују сарадњу са другим одговорним лицима и организационим целинама ради доследне и благовремене примене утврђених и наложених мера заштите од пожара;
10. обезбеђују да запослени у сектору којим руководе буду упознати са опасностима које им прете од пожара и експлозије на радном месту и у организационој целини;
11. дужни су да у делокругу свог рада, односно организационој целини којом руководе, организују и контролишу рад запослених на начин који са аспекта заштите од пожара обезбеђује потпуну сигурност запослених и имовине;
12. старају се и предузимају све потребне мере у циљу доследне примене утврђених и наложених мера заштите од пожара у сектору којим руководе;

13. предлажу Декану факултета мере за унапређење заштите од пожара у својим организационим целинама;
14. дужни су да од стране са радног места запосленог који се не придржава мера заштите од пожара, а ако у радњи запосленог има елемената повреде радних обавеза и да поднесу надлежном органу предлог за вођење дисциплинског поступка;
15. организују радне састанке сектора, ради разматрања питања о мерама које треба предузети за ефикаснију заштиту од пожара, а нарочито у вези са пропустима и недостатцима у спровођењу мера заштите од пожара, предлозима мера противпожарне заштите које треба предузети, ставова које треба заузети по налазима и примедбама инспекцијских органа, као и у вези са наменском употребом заштитних и других средстава и опреме за гашење пожара;
16. организују обуку запослених из области заштите од пожара и одговорни су за њихову оспособљеност у руковању опремом и средствима за гашење, познавање опасности и начином употребе уређаја, опреме и средстава за гашење;
17. старају се да разводне и командне табле буду обезбеђене одговарајућим шемама у складу са прописима (једнополне шеме, шеме развода и напајања и сл.);
18. сваком уоченом недостатку, са аспекта заштите од пожара, обавештавају запосленог одговорног за заштиту од пожара и спречавају да даље коришћење уређаја, инсталације или дела инсталације, постане могући узрочник пожара;
19. пре почетка рада, у току редовног рада и по завршетку рада са опремом и уређајима, провере да ли су предузете све мере заштите од пожара на опреми и уређајима за које су одговорни;
20. дужни су да удаље са радног места запосленог који се не придржава прописаних мера заштите од пожара, а у таквој радњи има елемената повреде радних обавеза;
21. координирају активности са запосленим задуженим за заштиту од пожара у циљу организовања отклањања недостатака наложених мерама надлежних инспекцијских органа унутрашњих послова;
22. старају се да се сва инсталација опрема, у функцији заштите од пожара, одржава, испитује, сервисира и контролише у законом прописаним роковима, а у консултацијама са референтом за заштиту од пожара, предузимају и све друге мере везане за заштиту од пожара и експлозије;
23. у домену својих овлашћења, врше контролу рада запослених који спроводе 24. мере заштите од пожара и делују репресивно у случају избијања пожара у објекту.

Права, дужности и одговорност осталих запослених, а дефинисано Правилима јесу да:

Запослени имају право и дужност да непосредно и у органима и службама Факултета учествују у организовању, спровођењу и унапређивању послова противпожарне заштите односно предузимања општих и посебних мера заштите људи и имовине од пожара, у складу са законом, овим Правилима и другим општим актима Факултета, а нарочито да:

1. предузимају, спроводе и придржавају се прописаних мера заштите од пожара утврђених: Законом, другим прописима, и овим Правилима, као и да се понаша у складу са одлукама, упутствима и упозорењима надлежних органа, одговорних лица и непосредних руководилаца;
2. траже помоћ од органа, организација и лица која ову помоћ могу или морају да пруже и да им указују помоћ у складу са својим могућностима, а нарочито у гашењу пожара и спречавању његовог ширења;
3. упућују одговарајуће предлоге и захтеве лицима, органима и службама надлежним за предузимање мера противпожарне заштите;

4. буду потпуно и благовремено обавештени о појавама угрожавања људи и имовине, мерама и радњама које су предузете за отклањање последица угрожавања;
5. се оспособљавају (обучавају) и врше проверу знања за непосредно примењивање мера заштите, отклањање узрока угрожавања и њихових последица;
6. у току рада и по завршетку радног времена прате и контролишу рад, функционисање и исправност машина, уређаја, инсталација и других и да сваки квар или неисправност пријаве без одлагања надлежном органу односно служби ради отклањања неисправности због којих може доћи до угрожавања безбедности људи и имовине;
7. користе лична заштитна средства и опрему, на начин који је утврђен прописима и општим актима;
8. организују заштиту свих вредности којима располажу, на начин којим обезбеђују потпуну личну сигурност људи и имовине;
9. да се приликом ступања на рад упозна са прописима и мерама заштите од пожара, опасностима од пожара које могу настати на раду, као и са организацијом заштите од пожара и средствима за гашење пожара са којима Факултет располаже,
10. да пажљиво рукује са опасним материјама као што су: запаљиве, експлозивне, нагризајуће и друге и да предузима потребне и прописане мере заштите при њиховом коришћењу,
11. да се стара да сви пролази, ходници и степеништа буду чисти и проходни како би се приступило евакуацији у случају пожара као и несметаном приступу ради употребе и корићења средстава и опреме за гашење пожара и отклањање последица ових и других појава,
12. да обавести непосредног руководиоца или запосленог одговорног за заштиту од пожара о свим кваровима, недостацима и другим појавама на средствима и уређајима који би могли изазвати пожар,
13. да по налогу запосленог одговорног за заштиту од пожара или непосредног руководиоца узме непосредно учешће у акцији гашења пожара и угаси пожар без опасности по себе и друга лица,
14. да учествује у спашавању и пружању прве помоћи у случају несреће на послу изазване пожаром,
15. да предузима и друге мере у вези са заштитом од пожара, по налогу одговорног руководиоца.

Начин упознавања запослених са мерама и опасностима од пожара и поступком у случају пожара

Начин упознавања запослених са мерама и опасностима од пожара и поступком у случају пожара дефинисан је Правилима Факултета. Факултет је у обавези да сваког запосленог пре ступања на рад и у току рада, код промена у технологији рада, упозна са опасностима и мерама заштите од пожара.

Сходно обавези Факултета, сваки запослени се мора упознати:

1. са опасностима од пожара које могу угрозити његов живот и здравље,
2. са начином обављања посла, било коришћењем опасног оруђа за рад или уређаја, као и одређеног материјала и опасностима које могу настати на други начин,
3. са обавезом да се на раду придржава свих општих и посебно прописаних мера и упутства о заштити од пожара,
4. са употребом апаратура и опреме за гашење почетних пожара, средствима и осталом опремом за гашење пожара, као и са поступком евакуације из објекта.
5. са дужностима, правима и одговорностима у области заштите од пожара.

Обука запослених из области заштите од пожара врши се на основу „Програма основне обуке запослених из области заштите од пожара“, који доноси Декан Факултета, а у складу са посебним прописима за ову област.

Циљ извођења обуке је стицање најнеопходнијих теоретских и практичних знања из области заштите од пожара. Упознавање запослених са мерама заштите од пожара и поступком у случају пожара врши се кроз обавезну теоретску обуку, а након теоретске обуке, следи обука у практичној употреби опреме за гашење почетних пожара. Након теоретске и практичне обуке обавезна је провера знања запослених путем теста. Тест се састоји од питања из општег и посебног дела, у складу са Програмом обуке. Сматра се да је радник успешно прошао кроз обуку онда када тачно одговори на најмање 90% питања из теста.

Запослени који неуспешно заврше обуку у области заштите од пожара, као и запослени који неоправдано изостану са ове обуке, биће од стране Декана, на предлог запосленог одговорног за ППЗ, привремено размештени на радна места где је степен опасности од пожара минималан и где би ови запослени радили искључиво под надзором оних који су успешно завршили ову обуку.

Након успешно завршене обуке у области заштите од пожара, запослени из претходног става могу бити поново размештени на радна места, где су радили пре размештања. Обука и провера знања запослених се врши континуално, а практична провера оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара сваке године. Обуку запослених може спровести искључиво лице са одговарајућим стручним испитом.

За потребе обучавања, може се ангажовати друго Правно лице које има овлашћење Министарства унутрашњих послова Републике Србије. О извршеној обуци и провери знања и практичној провери оспособљености за употребу средстава и опреме за гашење пожара, сачињава се записник чији је саставни део списак запослених који су присуствовали обуци, а евиденцију о обукама води запослени одговоран за ППЗ. Начин обуке ближе је регулисан Програмом основне обуке из области заштите од пожара.

Дужности запослених у случају избијања пожара и учешће у гашењу пожара

Дужности запослених у случају избијања пожара и учешће у гашењу пожара дефинисан је Правилима Факултета. У циљу успешне и ефикасне локализације пожара, сваки запослени је дужан и обавезан да:

1. непосредно учествује у акцији гашења пожара и угаси пожар без опасности по себе и друга лица, користећи најприступачнију опрему за гашење почетних пожара којом располаже предметни објекат,
2. насталом пожару одмах обавести надлежног руководиоца, запосленог одговорног за ППЗ, односно запосленог на пословима domara, а по потреби и територијалну ватрогасно - спасилачујединицу на телефонски број 193,
3. учествује у спасавању лица и имовине угрожене пожаром, као и да пружи прву помоћ угроженим лицима.
4. акцијом гашења пожара до долaska територијалне ватрогасно – спасилачке јединице руководе, запослени одговоран за заштиту од пожара, запослени на пословима домара или лице које они у том мементу овласте.

5. по доласку ватрогасно – спасилачке јединице, акцијом гашења руководи руководилац ове јединице, а сви запослени су у обавези да се апсолутно повинују командама овог лица.

При гашењу пожара посебна пажња се мора обратити на уклањање, из зоне пожара, боца под притиском и других гасова, лакозапаљивих течности, као и других средстава која могу изазвати брзо ширење пожара или експлозију. Гашење пожара и спасавање, врши се док се пожар не угаси и не заврши спасавање имовине и лица. О завршетку акције гашења и спасавања одлучује старешина ватрогасне јединице која је изашла на лице места.

Мобилна опрема за гашење пожара

Мобилна опрема за гашење пожара представља основну стандардизовану ватрогасну опрему. Под мобилном противпожарном опремом подразумевају се ручни и превозни апарати за гашење пожара. У циљу спровођења заштите од пожара, на основу одговарајућих критеријума, одређена су средства за гашење, тип, капацитет и број противпожарних апарати и плански представљен њихов распоред у предметном објекту.

Приликом одређивања средстава за гашење, типа, капацитета и броја противпожарних апарати, узети су у обзир следећи критеријуми:

- процена угрожености,
- намена објекта и појединих просторија,
- коришћење горивих и опасних материја, њихово складиштење, транспорт и манипулација,
- пожарно оптерећење објекта и просторија,
- могуће класе пожара,
- остали услови који утичу на могућност појаве и ширења пожара.

Избор ручних и превозних апарат за гашење пожара врши се из групације опреме, стандардизоване према СРПС стандардима. Дозвољено је коришћење и увезене опреме с тим што се за исту мора обезбедити атест издат од стране надлежне и за то овлашћене установе.

НАЧИН АКТИВИРАЊА И РУКОВАЊА СРЕДСТВИМА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

Упутство за употребу апарат за гашење пожара

Начин употребе ручних преносних апарат тип „С“:

- донети апарат до места пожара;
- извући осигурач из лежишта;
- скинути црево;
- притиснути нагло ручицу до краја и пустити је;
- сачекати 3 -5 секунди;
- уперити млазницу у правцу пожара;
- поново притиснути ручицу и држати је док се пожар не угаси, односно док се пуњење апарат не потроши.

Начин употребе зидног хидранта:

- скинути пломбу са врата,
- отворити врата ормарита,

- спојити ватрогасно црево са спојницом на глави вентила (ако није спојено);
- спојити млазницу са спојницом ватрогасног црева (ако није спојено);
- прихватити млазницу; одврнути точак вентила у лево до краја;
- млазницу (млаз воде) усмерити у пожар;
- по гашењу пожара, заврнути точак у десно до краја (затворити вентил).

Начин употребе надземног хидранта:

- узети црево,
- развући црево и приклучити са излазним отвором на хидранту.
- кључем отворити вентил хидранта – гасити пожар млазницом.

III. ОДГОВОРНОСТ ЗА НЕСПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Члан 19.

За спровођење мера заштите од пожара одговоран је Факултет као правно лице, и сви запослени, сваки у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима, и то:

- 1) Декан је одговорно лице Факултета, руководи заштитом од пожара и одговоран је за организовање и спровођење мера заштите од пожара и за стање заштите од пожара Факултетау целини;
- 2) Руководиоци организационих целина -департмана одговорни су за спровођење мера заштите од пожара у свом делокругу рада;
- 3) сви запослени су одговорни у складу са својим дужностима утврђених овим Правилима.

Неспровођење и непридржавање мера заштите од пожара утврђених прописима о заштити од пожара и овим Правилима сматра се повредом радне обавезе и подлеже дисциплинској одговорности у складу са општим актима Факултета – одговорни су сви запослени.

Дисциплинска одговорност запослених из става 2. овога члана не искључује материјалну, прекрајну и кривичну одговорност истих.

Члан 20.

Лакше повреде радне обавезе из подручја заштите од пожара и експлозија су:

1. не учествовање у гашењу пожара и спречавању ширења пожара ако су њиме настале мање материјалне штете након пожара;
2. немарно или несавесно обављање обавеза у вези са заштитом од пожара, ако није изазван пожар или експлозија, или је настала мања материјална штета;
3. непријављивање појаве која може проузроковати настанак пожара или експлозије;
4. немарно или несавесно понашање се према опреми и средствима за гашење пожара;
5. одбије рад дужи од радног времена у случају када се то из превентивних разлога заштите од пожара захтева;
6. ако ради на радном месту с повећаним опасностима од пожара и експлозије упркос сазнању да нису обезбедење одговарајуће мере заштите од пожара.

Члан 21.

- Теже повреде радне обавезе из подручја заштите од пожара и експлозија су:
1. не учествовање у гашењу пожара и спречавању настанка и ширења пожара ако су настале веће штете након пожара, односно ако су узроковане лакше последице по здравље и живот радника и/или имовину;
  2. ако немарно или несавесно обавља радне обавезе из заштите од пожара чијим поступком је настао пожар или експлозија па је дошло до лакше последице по раднике и/или имовину;
  3. ако ради на радном месту с повећаним опасностима од пожара и експлозије упркос сазнању да нису обезбедјене мере заштите од пожара, због чега је настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
  4. ако неоправдано одбије да изврши поједине одлуке, инструкције и упутства из заштите од пожара, а због чега је дошло до пожара и експлозије с лакшим последицама по живот и здравље радника и/или имовину;
  5. ако не пријави појаву (квар и сл.) која може проузроковати пожар или експлозију, ако је тиме настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
  6. се не придржава прописа и правила из области заштите од пожара на радним местима са повећаним опасностима од пожара, у смислу ових Правила заштите од пожара ако је тиме учињена лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину;
  7. ако одбије рад дужи од пуног радног времена у случају настанка и гашења пожара или у случају спашавања имовине након гашења пожара ако је тиме настала лакша последица за живот и здравље радника и/или имовину,
  8. ако не приступи основној обуци и не положи тест из области заштите од пожара.

Члан 22.

Због повреда радне обавезе из ових Правила заштите од пожара, запосленом се може изрећи дисциплинска мера према посебном Правилнику који регулише дисциплинску одговорност.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

На сва питања из области заштите од пожара која нису регулисана овим Правилима примењиваће се важећи закони и други прописи.

Члан 24.

Ова Правила ступају на снагу и примењују се даном доношења.

